

Hulpmiddel voor ontwerp beoordelingsmodel

Hoe werkt het?

Je denkt bij het ontwerpen van een schrijftaak en het vormgeven van je onderwijs rondom de schrijftaak al na over de functies en wijze van beoordelen, de beoordelingscriteria en het beoordelingsmodel. Je maakt een keuze waar je je vooral op wilt focussen. Deze aspecten krijgen de aandacht tijdens het onderwijs en tijdens de evaluatie/beoordeling. Ze helpen je om meer grip te krijgen op de beoordeling. Om je op weg te helpen, hebben we samen met docenten uit het leernetwerk schrijfvaardigheid bekeken welke aspecten een rol spelen bij een goede beoordeling. Bekijk de onderstaande vragen voor en tijdens het opstellen van een schrijftaak met passend beoordelingsmodel en bepaal waar je je vooral op focust. Je kunt de vragen ook gebruiken om je schrijfpodricht of het beoordelingsmodel na afname van de schrijfpodricht aan te passen voor het volgende schooljaar.

Wat levert het op?

Het perfecte beoordelingsmodel? Dat bestaat niet. Want schrijven... is en blijft een proces, waarbij niet alleen opbouw, woordenschat en grammaticaliteit maar ook originaliteit, creativiteit en schrijfstijl relevant zijn. Wat je wilt, is dat je in de beoordeling recht doet aan het schrijfproduct van de leerling. En uiteindelijk wil je dat jouw beoordeling de leerling verder helpt in de ontwikkeling van zijn schrijfvaardigheid.

Hulpmiddel voor ontwerp beoordelingsmodel

1. Waarom beoordeel ik?	Opmerkingen
Wil je inzicht geven in wat een leerling goed doet en waar verbetering nodig is? Beoordeel dan op een formatieve manier.	
Wil je vaststellen welk niveau een leerling heeft? Beoordeel dan op een summatieve manier.	

Formatief
(hangt weinig
vanaf voor de leerling)¹

Summatief
(hangt veel
vanaf voor de leerling)

Formatieve beoordeling

Bij een formatieve beoordeling gaat het om informatie verzamelen over het leren van de leerling, waarop je continu behapbare feedback geeft als leraar en/of (mede)leerling. De leraar en de leerling kunnen op basis hiervan passende vervolgacties ondernemen, bijvoorbeeld revisies in het schrijfproduct maken. Bij formatieve beoordeling staat dus niet veel op het spel voor de leerling, dat is belangrijk om de kwaliteit van de informatie te vergroten. Leerlingen moeten ruimte voelen om fouten te maken. De vragen hieronder helpen je goede afwegingen te maken bij een formatieve beoordeling.

Formatieve beoordeling	Opmerkingen
Wat zijn de leerdoelen en bijbehorende succescriteria bij deze schrijfpdracht?	
Zijn leerdoelen en succescriteria vooraf gedeeld en verhelderd met leerlingen, zodat ze weten waar ze naartoe werken en hoe ze zich kunnen verbeteren? Welke rol hebben leerlingen hierbij gehad?	
Welke leerlingreacties wil je ontlokken om te weten waar een leerling staat ten opzicht van het leerdoel? Hoe ga je die leerlingreacties verzamelen?	
Wanneer en hoe ontvangen leerlingen feedback gedurende het werken aan de leerdoelen? En welke rol spelen de leerling zelf en de medeleerlingen daarbij?	
In hoeverre is er tijd en gelegenheid om feedback (gezamenlijk) te verwerken? Welke vervolgstappen door leraar en leerling zijn mogelijk?	
Welke instrumenten (beoordelingsformulier/ rubric) gebruik je gedurende het schrijfproces? En worden deze instrumenten ook vooraf gedeeld en verhelderd met leerlingen?	

¹ Naar: Sluijsmans, D & Kneyber, R (2016).

Toetsrevolutie. Naar een feedbackcultuur in het voortgezet onderwijs. Uitgeverij Phronese

Aanvullende tips bij formatieve beoordeling	Opmerkingen
Maak gebruik van voorbeelden die verschillen in kwaliteit gedurende het hele schrijfproces.	
Laat leerlingen op eigen werk reflecteren en een concreet ontwikkelpunt voor de volgende opdracht formuleren.	
Geef niet teveel feedback in één keer en breng focus aan, bijvoorbeeld op één of twee succescriteria.	

Summatieve beoordeling

Bij een summatieve beoordeling staat voor de leerling anders dan bij een formatieve beoordeling veel op het spel: een diploma of een cijfer voor een overgangsrapport en schoolexamen bijvoorbeeld. Wanneer er voor een leerling veel van afhangt, wil je zeker zijn van je conclusies. De vragen hieronder helpen je goede afwegingen te maken bij een summatieve beoordeling.

Waarop beoordeel ik?	Opmerkingen
Wat zijn de leerdoelen en bijbehorende succescriteria bij deze schrijfofdracht?	
Zijn leerdoelen en succescriteria vooraf gedeeld en verhelderd met leerlingen, zodat ze weten aan welke criteria hun tekst uiteindelijk moet voldoen?	
In hoeverre gaan de succescriteria over het product, het proces/de aanpak of beide?	
Wat is de betrouwbaarheid van de beoordeling?	
Wie beoordeelt de schrijfofdracht? De leraar alleen of (ook) een collega?	
Wordt het beoordelingsmodel samen met collega's ontwikkeld?	
Is er afstemming van het beoordelingsmodel in de vaksectie a.d.v. leerlingproducten?	
Worden beoordelingsmodellen op basis van leerlingproducten geëvalueerd en waar nodig bijgesteld?	

De beoordeling zelf	
Welke instrumenten gebruik je om te beoordelen (beoordelingsmodel, rubrics, ankerteksten etc.)?	
In hoeverre kun je gebruik maken van kant-en-klare beoordelingsmodellen en rubrics voor het beoordelen?	
Waar liggen de grenzen tussen onvoldoende/voldoende/goed en hoe worden deze bepaald?	
Hoe is de weging van de verschillende aspecten/criteria: allemaal hetzelfde of verschillend en waarom? Zijn er aspecten/criteria voorwaardelijk?	
Hoe 'rijk' is de feedback aan leerlingen: wel/ geen beoordeling OVG; wel/ geen toelichtende feedback; wel/ geen tips ter verbetering voor een volgende schrijfopdracht.	

Aanvullende tips summatief beoordelen	Opmerkingen
Houd de niveau-aanduiding zo eenvoudig en uitlegbaar mogelijk: bijvoorbeeld onvoldoende/voldoende/goed. Teveel niveaus maken het lastig om kwaliteit en verschillen in kwaliteit te onderscheiden.	
Beperk het aantal beoordelingscriteria. Te veel en te gedetailleerde beoordelingscriteria leven een schijnnaauwkeurigheid op, die afbreuk doet aan de waarde ervan voor feedback en beoordeling.	
Laat leerlingen op eigen werk reflecteren en een concreet ontwikkelpunt voor de volgende opdracht formuleren.	